

UMBERTO
Eco

Numărul zero

Traducere din limba italiană
și note de Ștefania Mincu

POLIROM
2020

Cuprins

I. Sâmbătă, 6 iunie 1992, ora 8	9
II. Luni, 6 aprilie 1992	23
III. Marți, 7 aprilie	31
IV. Miercuri, 8 aprilie	55
V. Vineri, 10 aprilie	60
VI. Miercuri, 15 aprilie	77
VII. Miercuri, 15 aprilie, seara	87
VIII. Vineri, 17 aprilie	95
IX. Vineri, 24 aprilie	101
X. Duminică, 3 mai	132
XI. Vineri, 8 mai	136
XII. Luni, 11 mai	145
XIII. Sfârșit de mai	153
XIV. Miercuri, 27 mai	160
XV. Joi, 28 mai	170
XVI. Sâmbătă, 6 iunie	199
XVII. Sâmbătă, 6 iunie, ora 12	211
XVIII. Joi, 11 iunie	216

După vreo jumătate de oră ne aflam din nou la taverna Moriggi, dar pe drum Braggadocio încă nu vrusese să dea cep revelațiilor lui. În schimb, remarcase:

— Probabil că ți-ai dat deja seama care-i problema Maiei ăsteia. E autistă.

— Autistă? Păi autiștii rămân închiși în ei înșiși, nu comunică. De ce să fie autistă?

— Am citit despre un experiment făcut la primele simptome ale autismului. Închipuie-ți că într-o cameră ne-am afla eu, tu și Pierino, un copil autist. Tu îmi spui să ascund o biluță undeva și apoi să ies. Eu o pun într-un vas. Când eu ies, tu te duci, iei biluța din vas și o pui într-o cutie. Apoi îl întrebi pe Pierino: când se întoarce domnul Braggadocio, unde o să caute biluța? Și Pierino o să zică: păi în cutie, nu? Adică Pierino nu se gândește că-n mintea mea biluța e tot în vas, pentru că în mintea lui biluța e de-acum în cutie. Pierino nu știe să se pună în situația celuilalt, crede că toți au în cap ceea ce are el în cap.

— Păi ăsta nu-i autism.

— Nu știu ce e, poate-i o formă blândă de autism, așa cum ăia susceptibili sunt niște paranoici în primul stadiu. Dar Maia așa este, îi lipsește capacitatea de a privi lucrurile și din punctul de vedere al celuilalt, crede că toți gândesc cum gândește ea. N-ai văzut acum câteva zile? La un moment dat a zis că el n-avea nici un amestec, iar „el” era cineva despre care vorbiserăm cu o

oră înainte. Ea continuase să se gândească la el sau îi revenise în minte în momentul acela, dar nu-și imagina că poate noi nu ne mai gândeam la el. E scrântită, cel puțin, ți-o spun eu. Iar tu te tot uiți la ea când vorbește de parc-ar fi un oracol...

Mi se părea că spune prostii și i-am tăiat-o scurt cu o glumă:

— Ai care se ocupă de oracole sunt întotdeauna scrântiți. O fi vreo descendentă a Sibillei din Cumae.

Ajunseserăm la tavernă, iar Braggadocio începuse să vorbească.

— Am pus mâna pe o știre-bombă de-aș putea vinde o sută de mii de exemplare din *Măine*, dacă ar fi acum pe piață. Dar înainte vreau un sfat. Oare trebuie să-i dau ceea ce descopăr lui Simei sau să încerc s-o vând unui alt ziar, unul adevărat? E dinamită, și-l privește pe Mussolini.

— Nu mi se pare o poveste de mare actualitate.

— Actualitatea este să descoperi că cineva până acum ne-a înșelat, ba chiar mai mulți, ba chiar toți.

— În ce sens?

— E o poveste lungă și deocamdată am doar o ipoteză, asta din cauză că fără mașină nu mă pot duce unde ar trebui ca să pun întrebări martorilor care mai sunt în viață. Oricum, să pornim de la fapte așa cum le cunoaștem cu toții, pe urmă îți spun de ce ipoteza mea e plauzibilă.

Braggadocio n-a făcut altceva decât să-mi rezume în linii mari ceea ce denumea el versiunea unanim acceptată, aceea prea simplă – zicea el – ca să fie adevărată.

Așadar, aliații au spart Linia Gotică și înaintează către Milano, războiu-i ca și pierdut, iar la 18 aprilie 1945, Mussolini părăsește lacul Garda și sosește la Milano, unde se refugiază la prefectură. Își consultă iarăși miniștrii privitor la o posibilă rezistență într-o redută din Valtellina, dar e de pe-acum pregătit pentru sfârșit. La două zile după aceea, îi acordă ultimul interviu din viața lui ultimului dintre adepții săi cei mai fideli, anume Gaetano Cabela, care condusese ultima gazetă a Republicii Sociale Italiene, colaboraționist-fascistă, *Poporul din Alexandria*. La 22 aprilie își ține ultimul discurs în fața ofițerilor Gărzii Republicane, zicând, se pare, „dacă patria e pierdută, e inutil să mai trăiești”.

În zilele următoare, aliații ajung la Parma, Genova este eliberată și, în sfârșit, în dimineața fatidicului 25 aprilie, muncitorii ocupă fabricile din Sesto San Giovanni¹. După-amiază, Mussolini, împreună cu câțiva oameni de-ai săi, printre care generalul Graziani, este primit la arhiepiscopie de cardinalul Schuster, care-l ajută să se întâlnească cu o delegație a Comitetului de Eliberare. Se pare că la sfârșitul întâlnirii,

1. Orașel de lângă Milano.

Sandro Pertini¹, ajuns cu întârziere, s-a întâlnit cu Mussolini pe scări, dar asta-i probabil o legendă. Comitetul de Eliberare impune o predare necondiționată, avertizând că până și nemții începuseră să trateze cu ei. Fasciștii (ultimii sunt întotdeauna cei mai disperați) nu acceptă să se predea în mod rușinos, cer timp să se mai gândească și pleacă.

Seara, conducătorii Rezistenței nu mai pot aștepta până se gândesc adversarii și dau ordinul insurecției generale. Și asta-i momentul când Mussolini fuge spre Como, cu un convoi de susținători foarte fideli.

La Como îi sosise și soția, Rachele, împreună cu copiii lor, Romano și Anna Maria, însă, în mod inexplicabil, Mussolini refuză să-i întâlnească.

— De ce? mă puneă să observ Braggadocio. Pentru că aștepta să se reîntâlnească cu amanta lui, cu Claretta Petacci? Păi dacă ea nu sosise încă, ce l-ar fi costat să-și vadă timp de zece minute familia? Ține minte bine amănuntul ăsta, pentru că de-acolo au pornit bănuielile mele.

Como i se părea lui Mussolini o bază sigură, fiindcă se spunea că erau puțini partizani prin împrejurimi și putea să se ascundă până la sosirea aliaților. De fapt, asta era adevărata problemă a lui Mussolini,

1. Alessandro Pertini, președinte al Italiei între 1978 și 1985.

să nu cadă în mâinile partizanilor și să se predea aliaților, care i-ar fi permis să aibă parte de un proces normal, după care o să vadă el. Sau poate considera că de la Como se putea apoi ajunge la Valtellina, unde câțiva dintre adepții lui cei mai fideli, ca Pavolini, îi garantau că ar fi putut organiza o rezistență redutabilă, cu câteva mii de oameni.

— Dar în momentul ăsta se renunță la ideea cu Como. Și să mă ierți pentru vârtelnița de deplasări a convoiului ăluia blestemat, pentru că nu-i dau nici eu de cap și de fapt pentru scopurile investigației mele prea puțin contează unde se duc și încotro se-ntorc. Să zicem că se-ndreaptă spre Menaggio, poate în încercarea de a ajunge în Elveția, apoi convoiul sosește la Cardano, unde îi prinde din urmă Claretta Petacci, și apare o escortă germană care primise ordin de la Hitler să-l conducă pe prietenul său către Germania (poate că la Chiavenna avea să-l aștepte un avion ca să-l ducă în siguranță în Bavaria). Dar unii consideră că la Chiavenna nu se poate ajunge, convoiul revine în Menaggio, în timpul nopții sosește Pavolini, care ar fi trebuit să aducă ajutoare militare, dar e însoțit doar de șapte-opt oameni din Garda Națională Republicană. Ducele se simte hăituit, nici vorbă de rezistență în Valtellina, nu-i rămâne decât să se alăture, împreună cu capii fasciști și familiile lor, unei coloane

germane care tocmai încearcă să traverseze Alpii. E vorba de douăzeci și opt de camioane cu soldați, cu mitraliere pe fiecare camion, și de o coloană de italieni compusă dintr-un autoblindat și vreo zece căruțe cu civili. Dar la Musso, înainte de Dongo, coloana dă piept cu oamenii din detașamentul Puecher al celei de a 52-a Brigăzi Garibaldi. Erau o mână de oameni, pe comandant îl cheamă Pedro, în realitate contele Pier Luigi Bellini delle Stelle, comisarul politic este Bill, adică Urbano Lazzaro. Pedro e un fricos și începe să joace la cacealma din disperare. Îi face pe nemți să creadă că împrejurul lor muntele mișună de partizani, amenință că va pune să se tragă cu niște mortiere, care însă se află încă în mâna nemților, își dă seama cum comandantul încearcă să reziste, dar soldații sunt deja înspăimântați, având doar dorința de a-și salva pielea și a se-ntoarce acasă, ridică tot mai mult tonul... În fine, după tot felul de târguieli, după parlamentări istovitoare de care te scutesc, Pedro îi convinge pe nemți nu doar să se predea, dar și să-i abandoneze pe italieni, care se tot codeau. Și numai așa vor putea înainta către Dongo, unde însă vor trebui să se oprească și să suporte o perchezitie generală. În fine, nemții se comportă ca niște nemernici față de aliații lor, dar pielea-i piele.

Pedro a cerut să-i fie lăsați italienii, nu doar pentru că e sigur că e vorba de capi